MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 150 - Barcelona, dijous, 17 de Desembre de 1931

Cal que no s'ajorni la discussió de l'Estatut. Comptàvem tenir-lo a finals d'any...

LA SOLUCIÓ DE LA CRISI

El segon govern Azaña

Aquests dies han estat de gran interès en la política espanyola. Dimecres de la setmana passada, era promulgada la Constitució; avui fa una setmana, els diputats de les Constituents elegien president de la República, i una gran solemnitat, la que escau en actes d'aquesta mena, acompanyava la presa de possessió del càrrec del senyor Alcalà-Zamora.

La vida jurídica d'Espanya comptava ja, amb els organismes necessaris per considerar-se entrada en plena normalitat. Amb l'elecció de la setmana passada, apareixia el poder moderador, indispensable en tota jerarquia estatal.

Elegit president, calia, segons és lògic, que el cap del Govern presentés la dimissió de tot el gabinet. Generalment, en aquest cas, el cap de l'Estat ratifica els poders al president del Consell. Aquesta és la tradició constitucional.

La dimissió que presenta el president del Consell al cap de l'Estat és purament formulària, i per això la ratificació de confiança.

Però en la realitat present no ha estat així.

No es tractava d'una dimissió de pura cortesia, sinó d'una crisi profunda.

Aquesta ha estat la primera crisi que ha hagut de resoldre el president de la República. El problema no era pas fàcil i no es pot pas dir que la tasca del cap de l'Estat sigui de tot repòs.

El govern dimissionari que presidia el senyor Azaña era una prolongació del gabinet que va presidir el senyor Alcalà-Zamora. Aquests dos ministeris eran en realitat el govern que va fer la revolució. Fins ara, doncs, no hi ha hagut un govern normal sortit del Parlament, perquè els dos gabinets revolucionaris havien precedit la formació de les Corts Constituents.

Formar el primer govern, un govern viable que agrupés unes forces parlamentàries que no fossin contradictòries, no era pas una feina senzilla. Uns quants dies abans de la crisi va constituir-se un grup de partits format per Acció Republicana i els radicals. Aquest bloc, susceptible de sumar altres grups, va pendre el nom d'Aliança Republicana. Aquest força parlamentària sembla que tenia per objecte prescindir de la participació socialista. Amb la formació d'Aliança Republicana quedava, doncs, desfeta la conjunció republicana-socialista que havia fet la revolució i constituït el Parlament.

Els fets han demostrat que l'Aliança Republicana havia nascut morta. La primera vegada que el senyor Azaña fou cridat a formar gabinet, no va creure del cas prescindir dels socialistes. Era doncs difícil, des d'aquell moment, descobrir què es proposava l'Aliança Republicana.

Quan el senyor Azaña tenia format un ministeri amb el seu grup d'Acció Republicana, els socialistes, els radicals i els radicals-socialistes, el senyor Lerroux va denunciar l'acord.

Què pot haver motivat la decisió dels radicals? Decidiren donar la batalla als socialistes i manifestar públicament que no veien amb simpatia la col·laboració socialista? No és senzill resignar-se a creure que la insignificància del botí que se'ls oferia — les mateixes carteres i els mateixos llocs que en l'anterior ministeri — els decidís a plantejar la batalla. No obstant, és evident que mentre es tractava d'embotellar els radicals al ministeri d'Estat — un ministeri de luxe, sense contacte amb les masses d'opinió — i al ministeri de Comunicacions amb la torna feixuga de passar a aquest departament els ferrocarrils, problema ben espinós en aquest moment, els socialistes s'emportaven les carteres de Treball, Obres Públiques i Instrucció, prebendes substancioses, llocs estratègics i de grans possibilitats de proselitisme. Ha cregut el senyor Lerroux que la proximitat del debat sobre la llei agrària podria comprometre el seu partit? Sigui com sigui, el senyor Lerroux s'ha situat, potser només aparentment, una mica més cap a la dreta. Si és cert que hi ha una massa conservadora que té posades les seves esperances en el senyor Lerroux i els seus radicals, el cop està ben donat. Falta saber si aquesta massa el seguirà i li pagarà el sacrifici d'aquest moment. I també falta saber si el partit radical tindrà la força suficient per mantenir una posició que en realitat representa un vot de censura contra els socialistes pel fet de persistir aquests en l'acaparament d'una cartera com la de Treball, ocupada pel secretari general del partit, senyor Largo Caballero, actitud que posa al ministre en situació de jutge i part en els problemes obrers que puguin plantejar-se.

La carta jugada pel senyor Lerroux podrà ésser bona o dolenta, però segurament haurà escurçat la vida de les Corts Constituents. Amb la seva actitud, el senyor Lerroux haurà demostrat almenys que no és possible fer moltes combinacions amb aquesta Cambra i que, per conseqüent, la seva vida ha d'ésser limitada.

Serà llarga la vida d'aquest Govern? La primera envestida la rebrà a l'hora de discutir-se la llei agrària. Serà viable aquesta llei davant del Parlament? Sembla que més útil seria preguntar-se si aquesta llei serà el principal corrosiu del gabinet. Dintre aquest ministeri hi ha elements que difícilment podran acceptar el punt de vista socialista.

Ha desaparegut del banc blau un ministre català i catalanista : el senyor Nicolau d'Olwer. Però, com en el ministeri anterior, hi haurà dos catalans al govern, el senyor Domingo i el senyor Carner. Tothom ha reconegut que l'actitud del senyor Nicolau ha estat correctíssima en tot moment. El senyor Carner s'ha encarregat de la cartera de Finances en moments particularment difícils i molt interessants per nosaltres, perquè la viabilitat de l'Estatut depèn dels mitjans econòmics.

El nou ministre d'Hisenda, Jaume Carner

Però, serà aquest Govern el que presentarà l'Estatut a la discussió del Parlament? Tot ajornament en aquesta qüestió és un perill. Cal estar més alerta que mai i mantenir la cohesió sobre aquest punt concret.

El Govern actual, pot, fins un cert punt, sentir-se deslligat del compromís contret per l'anterior amb el Pacte de San Sebastián, perquè no és el mateix govern revolucionari. Però aquesta excusa, ni creiem que el Govern la doni, ni és possible que satisfaci a ningú. D'altra banda, el criteri del senyor Azaña s'ha explicat prou clarament en altres ocasions sobre aquest punt, i cal comptar, a més a més, que dos ministres catalans formen part del Govern.

De Dijous — a Dijous

Es molt corrent, quan hom predica als joves, d'exhortar-los a l'entusiasme; demanar-los que llur bona fe accepti a ulls clucs determinades idees o determinats mots que hom dóna per sentat que en contenen. Hi ha dintre la joventut una mena de voluntat de triomf no corsecada per la confusió i el desgast del temps; la manca de sòlids i feixucs lligams materials fa que els joves puguin donar-se íntegrament a l'acció amb una generositat per les altres edats impossible. Tot és obligació per un home madur; en la joventut tot és gràcia. La joventut posseeix una disponibilitat que demana un camp d'esmerç; mentre la maturitat es necessita tota a ella mateixa.

Heus aquí per què hom sol demanar als joves decisió i als madurs reflexió; als uns l'acció directa i als altres més aviat una adhesió passiva. Però avui jo voldria trencar aquest costum.

La tasca més pròpia de la joventut en aquests moments és el dubte. El dubte. Però no un d'aquests dubtes que es resolen en el no fer res. Si no aquell que és l'estudi previ a tot avenç pel camí de la cultura i de la dignitat d'un poble.

Jo demano al jovent que posi en joc, per això, la seva virtut més legítima : la irreverència. Però tampoc una d'aquestes irreverències que es resolen en una mera burla; sinó una de corrosiva, agressiva. Sobretot, cal que els nostres joves evitin per tots els mitjans possibles de contraure la senilitat precoç de la sensibleria.

I tot això urgentment : els temps calamitosos de la Dictadura i els caòtics de la post-Dictadura han fet que entre nosaltres s'hagi format una mena de «veritat política», «veritat de conveniència» (una conveniència ben mal entesa, per cert) que amortalla greument la veritat veritable; que estronca la deu de l'aigua que rejoveneix eternament la vida dels pobles.

Vivim entre idees mitinesques : hom diu «Poble» i no és exigent amb el poble. Hom diu «Catalunya», només per endormiscar Catalunya. Hom parla de la nostra vida científica i literària amb conceptes de gasetilla fabricada amb vistes a l'amistat o a la conveniència política.

Ja exigim ben poc de nosaltres! Ens donem per contents si no pertorbem el pasturatge dels demagogs en la política i la cultura!

Per això jo demano, oh joves!, que dubteu : que quan us diguin una paraula, com més sonora millor, desconfieu, la gireu per tots cantons, vegeu quin contingut té o quina farsa s'hi amaga.

Jo us demano que sigueu irreverents : que com més venerable sigui la testa que us somrigui, més exigiu d'ella. No us acontenteu de parenceries; no us pagueu de «patums». Cal momificar i soterrar molt, a la nostra terra.

I això solament ho podeu fer vosaltres, oh joves! : els altres, l'endemà de parlar d'un bon senyor, se'l troben al café o al Consell. Ja fan prou si miren ells d'ésser purs. Demanar-los més fóra exigir-los un heroisme no exempt de mala bava.

En canvi, a vosaltres no us és res : vosaltres, lliures; vosaltres, desinteressats, independents!...

Però tingueu present el que us deia en començar : sigueu tan irreverents i cruels com calgui : dubteu de tot, però tingueu ben present la vostra responsabilitat. Les virtuts pacífiques no transcendeixen del seu subjecte; però les violentes, són cosa de vida i mort per tota la nació.

De tota manera, dubteu i exigiu : sigueu joves; no vulgueu ésser criatures; això, deixeu-ho per als vells. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

El sopar a Domingo, Serra i Sisquella

El sopar d'homenatge als pintors Domingo, Serra i Sisquella organitzat per MIRADOR, s'efectuà, com anunciàvem, el passat dissabte a l'Hotel Colom.

Una cinquantena d'amics ens reunírem al voltdels tres pintors esmentats. L'acte es descabdellà amb bon humor i companyonia. Mal no fos més que per trencar amb el mal costum dels parlaments improvisats — que tan mal resultat donen, de vegades —, es suprimí completament tota classe de *brindis*.

Vagi a tots els amics que ens acompanyaren i a tots aquells que trameteren la seva adhesió a l'homenatge, en nom dels repetits artistes i nostre també, el testimoni del nostre agraïment.

Ben dit i mal entès

La Hispano-Suïssa va decidir establir torns de treball de quatre dies, per tal com havia de restringir la fabricació.

Fou delegat per donar compte d'aquesta mesura a les diverses autoritats, el senyor Miquel Mateu.

Una d'elles, en sentir que la Hispano havia de «fer torns», exclamà :

—Sí que és llàstima : una fàbrica d'automòbils que té fama a tot arreu del món, que ara hagi de fabricar només torns!

La dissimulació

Tothom sap que el senyor Anguera de Sojo té un lleuger defecte físic, que de vegades algú li ha retret com si fos un argument contra un home constatar un accident així... En dos mots : és tartamut. Com que ell és el primer d'adonar-se'n i de corregir-se molt i hem quedat que els lectors també ho sabien, no creiem que s'hi pugui enfadar si ho diem com a premissa indispensable de la indiscreció següent :

L'altre dia hi havia, per casualitat, al Govern civil, l'aparell del senyor Governador en connexió directa amb la centraleta. Algú va demanar per Sa Excel·lència i varen establir comunicació amb el despatx del propi senyor Anguera. Aquest ja era a punt de sortir, tenia tard, no estava per ningú, però va despenjar maquinalment el telèfon que trucava a la seva taula. Quan el va tenir als dits es va adonar que demanaven «si hi havia el senyor Governador»...

Titubeig, nerviositat. Realment, era un pas difícil. Però el senyor Anguera és molt voluntariós i a l'últim va fer un esforç :

—Se'n... se'n... se n'acaba d'anar!

Novament l'afer Bloch

Sopar d'homenatge a Vicens Piera, l'internacional del F. C. Barcelona, a l'Hotel Orient. Abans de començar, la majoria d'assistents a l'acte fan una revisió meticulosa dels plats que integren el menú : Canalons Internacional, Filets de llenguado Niçoise, Vedella a la Catalana, Pollastre del Prat, Bloc...

En Ventura i Virgili, de *La Rambla*, posant els seus ulls esverats, fa la interrupció més feliç del vespre als seus veïns de taula :

—«Bloc» i a l'Orient? Si ho saben els de *La Publi*!...

Consell oportú

En finalitzar el banquet d'homenatge a Vicens Piera, els parlaments foren abundants. Adhuc En Comorera, l'àrbitre que posseeix una mímica més eloqüent, hagué de dedicar uns mots d'elogi a l'homenatjat en nom del Col·legi Català d'Arbitres. L'oratòria d'En Comorera, però, no és pas de les més felices i d'aquí que en un moment d'encallament verbal algú proposés gairebé en veu alta :

—Que ens ho digui amb mímica!

Sempre hi ha un pitjor

D'un interviu amb el futbolista uruguai Scarone, apareguda a *La Humanitat*, retallem aquest fragment edificant :

«Vingué el campionat del món a Montevideo i Uruguai va guanyar. Jo vaig ésser un dels elements que més contribuïren a la victòria dels meus. Uruguai s'ha portat bé amb mi. Tinc de llavors a l'Ajuntament de Montevideo una plaça important. La majoria dels jugadors de l'equip nacional treballen a l'Ajuntament.»

A Barcelona, tant que déiem, només som unes criatures.

Massa cobejosos

La Humanitat, parlant de la bandera tricolor, l'anomena bandera nacional de Catalunya. No sabem pas com s'ho pendrà el govern de Madrid, que li vulguem usurpar la bandera : ens consta que el govern de la República està disposat a donar-nos moltes coses; però tant com la bandera, no ho sabríem assegurar.

De manera que més val que *La Humanitat*, per ara, es moderi una mica.

La bona fe d'un jurat

Algú ha insinuat que el jurat de les modistetes havia fet *tarugo*. Malauradament pel jurat, no falten indicis. Heus-els ací : feia uns dies a l'Aymamí li havien presentat l'angelical modisteta, després reina; Pepeta Cubells treballa a una casa de modes, l'amo de la qual és cosí de Domènec de Bellmunt; Aymamí fou l'encarregat de fer-li intervius per ràdio i diaris.

Malgrat això, podem assegurar que totes aquestes coses no han tingut res a veure amb l'elecció. La reina guanyà per la mínima diferència. El que veié les deliberacions del jurat, en extrem violentes, pot afirmar-ho. El president no tenia campaneta, però, en canvi bevia cervesa, i Camps Margarit esgrimia l'ampolla amb gran encert picant amb ella ple de coratge sobre la taula. Hi havia uns aldarulls de mil dimonis, sovint s'aixecava una veu que deia : «Calleu, homes, que des de darrera la porta ho sentiran les noies.» No hi feia res, les discussions anaven augmentant de to. Josep Maria de Sagarra, sobretot, es mostrava irreductible defensant una candidata que els altres membres s'esforçaren en no elegir-la, perquè deien era espatlluda.

Una classificació «sui generis»

Valentí Castanys formava part del Jurat de la «Diada de la Modista».

Durant la desfilada d'aspirantes a Reina, els membres de l'esmentat jurat anaven prenent nota dels noms de les llucietes que tenien més possibilitats de guanyar.

En Castanys, però, no es limitava a l'anotació de noms. A continuació, per tal de retenir millor l'impressió que cada modisteta li havia causat, hi posava alguna observació.

Per exemple : «ànsia, Manela», «bufa!», «quin lloro!», «ves, maca, ves», «ai, la mare!», «deixa'm encendre», etc., etc.

Després, a l'hora d'adjudicar els punts, va classificar-les segons l'observació que figurava al costat del nom.

Dissidències

Es cosa sabuda que el jurat que havia d'elegir la reina de les modistetes d'enguany estava integrat per majoria d'Esquerra. No tan sols el jurat, ja que la llotja presidencial al Ball de Gala estava ocupada per mig partit.

Doncs bé. Malgrat aquesta majoria, els de l'Esquerra no estaven d'acord. Prova d'això és que en la puntuació s'establí una lluita aferrissada entre els regidors Ventalló i Casanelles. No hauríem sospitat mai que hi pogués haver una tal diferència d'apreciacions de la bellesa femenina. Era suficient que Casanelles donés el màximum de puntuació perquè Ventalló donés el mínimum. Val a dir, però, que el desequilibri que això portava esdevenia nivellat quisap-lo per les votacions del president, Camps Margarit, al qual li mancaven punts per donar a totes les que anaven desfilant en les successives eliminacions.

D'advocat a «speaker»

Xavier Regàs que actuà de secretari del jurat, en absència de l'ànima de la Diada, Domènec de Bellmunt, s'encarregà tot sovint de cridar darrera el micròfon de l'altaveu : «Atenció!, atenció!...»

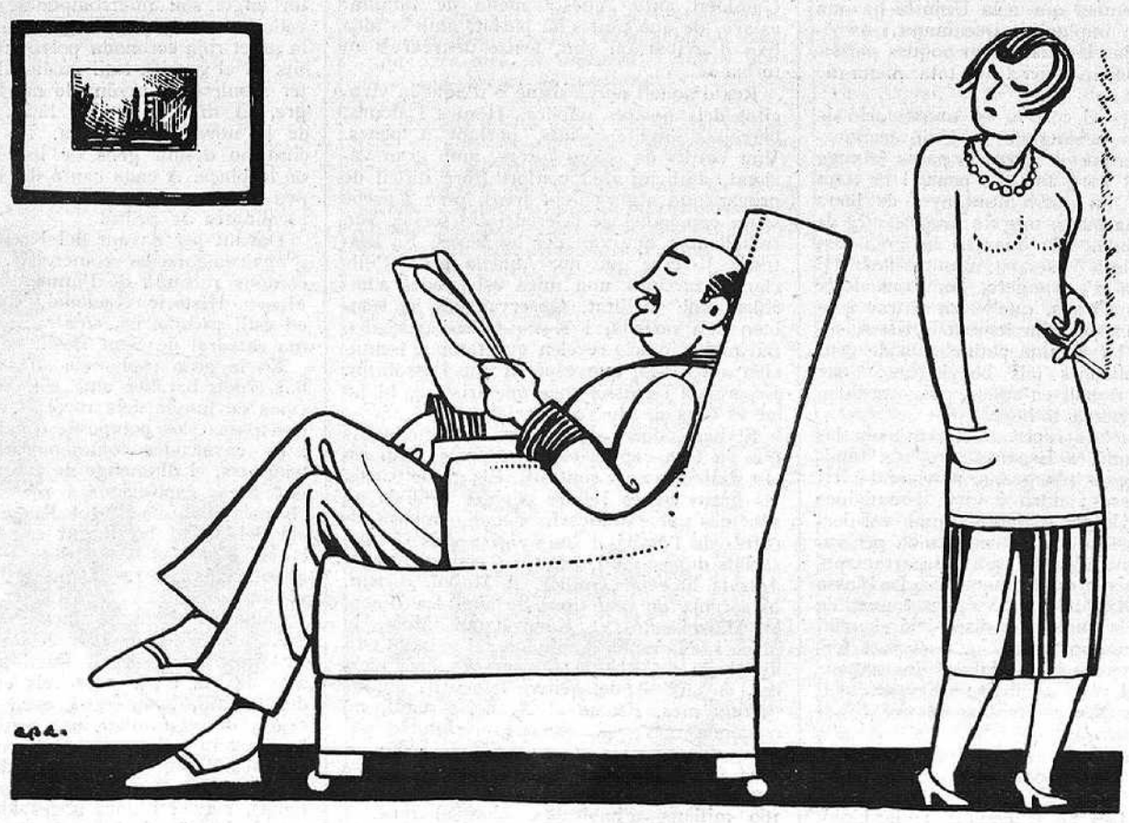
Algun diari, fixant-se en això, l'anomena el «*speaker que anunciava los talleres*».

No cal dir que Regàs n'està molt molestat i en protesta en veu molt alta.

La ignorància d'un lladre

Es realment incomprensible el robatori de 200,000 pessetes de ràdium, perpetrat a una de les clíniques de la nostra ciutat. Tothom es pregunta quina idea guiava els lladres, ja que és impossible de revendre el producte del robatori, ultra el perill que representa dur ràdium al damunt.

Però ara sembla — segons un detectiu barceloní — que es tracta d'una simple confusió de noms : el lladre havia rebut ordres del seu cap de colla per a robar un aparell de ràdio.

LES DONES

—Ens doneu el vot, pero ens treieu els frares. Què voleu que en fem, ales hores, del vot?

—Voteu per la Lliga.

Indumentària obrera

Dimecres de la setmana anterior, al parador del Passeig de Gràcia. Hi ha diputats que esperen l'exprés del vespre per tal d'anar a Madrid a votar el President. Arriba l'esportiu i ciutadà Josep Sunyol i Garriga, collega llur. Porta un *complet* llampant, un abric opulent, una corbata virolada. Salutacions, i tot allò que acostuma passar en aquests casos.

Una pregunta de Pere Rahola al nou arribat dóna motiu a la següent conversa:

—Ja porteu frac?

—No. Hi aniré d'americana. Que us sembla que no està bé?

—Almenys un jaqué us estaria millor...

—Bé, això vós, que sou el conservador Rahola; però jo sóc l'esqueixat Sunyol!

—Ah!, té raó que vós sou el «proletari» Sunyol!

Els extres afamats

Ha estat uns dies a Barcelona Juan de Landa, l'actor cinematogràfic que es revelà en la versió espanyola d'*El Presidi*.

En un àpat que oferí als periodistes cinematogràfics, Landa explicava incidents i anècdotes de la filmació d'aquella versió espanyola, que calgué enllestir en molt poc temps.

Una de les escenes que costà més de reeixir — explicava Landa — fou la del *plante*. Com en tot acte d'aquesta mena, calia començar protestant del ranxo, negant-se a menjar-se'l i llençant-lo. Però quan el director donà l'ordre de fer-ho així, centenars d'extres que feien de presidaris es sublevaren no sublevant-se. En lloc de rebotre el ranxo per terra, menjaven amb una avidesa desesperant. Fins que els extres, reclutats com es recluten tots els extres, van estar una mica més tips, no fou possible fer-los obeir.

La pitjor ofensa

Aquell tinent d'alcalde de Valls, de barba faraònica, del qual parlàvem l'altra setmana, té uns quants pèls de superticiós. Es industrial i cada matí, quan obre les portes del seu establiment, cuida molt bé de mirar la mena de persones que li passen pel davant. Si la primera persona que veu és un capellà, es posa de mal humor i viu tot el dia en el convenciment que no ha de fer negoci.

Amb motiu del Congrés de Municipalitats, fa unes setmanes que va traslladar-se a Madrid. Però tornà a Valls, un cop celebrat el Congrés, portant en el seu bagatge moral un dels disgustos més grans de la seva vida. Senzillament, a Madrid es va veure molt esbroncat perquè, degut a la seva barba, el van pendre per abat d'alguna ordre religiosa disfressat.

Ball de fenòmens?

El dia de Santa Llúcia, a més a més d'ésser el dia dels ceguets, de les modistetes i del Premi Crexells, ha estat enguany el de la Diada Rellotgera, segons uns prospectes que hem rebut.

Es molt natural que els rellotgers tinguin Santa Llúcia per patrona, ja que han d'exercir la vista (l'esmentat prospecte parla de «companys de lupa»).

Per celebrar la diada, els rellotgers van organitzar un àpat seguit d'un ball, que segons el repetit prospecte, havia d'ésser molt divertit. Cal dir que el prospecte ho era, com per començar-s'hi a acostumar.

Només direm que acabava així, parlant del ball:

«Són molts els invitats que amb dos sexes hi assistiran.»

!!!???

Conseqüència d'escriptor

A Barcelona existeix potser una quarta part del cens de població que té almenys una obra teatral inèdita sobre la consciència. D'aquests comediògrafs, uns no són coneguts al món de les lletres, i altres sí. D'aquests n'hi ha que, no podent convèncer els empresaris, envien les obres a tots els Jocs Florals que s'organitzen. I per a assegurar-se l'èxit passen per damunt de tota mena de condicions fixades en els cartells. En lloc d'enviar una plica ben closa, envien targeta oberta als secretaris del certamen, i cada vegada que el troben li recomanen l'obra amb gran interès.

Als darrers Jocs Florals de Valls, un d'aquests autors hagué d'ésser desenganyat, gràcies a la pressió constant que exercia sobre el secretari, abans d'hora. L'autor no es va donar i va indicar clarament que si la seva obra teatral no podia ésser premiada com a tal, li fos concedit el premi de literatura. Aquest, però, quedà inadjudicat.

Aquest mateix autor tan interessat a percebre l'import d'un premi floralesc, temps abans havia recriminat públicament un poeta avantguardista perquè havia intentat cobrar-li l'import del seu primer llibre de versos: total quatre pessetes.

RECEPTOR
Radio CLIMO
enxufable al corrent
sense antena

Preu: 400 pessetes
RAMON CLIMENT
Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 28058

LA REPÚBLICA DE TREBALLADORS

Impressions d'un viatge a la U. R. S. S.

Amb aquesta explicació del seu primer contacte amb Rússia, el nostre amic J. Terressa inicia el seu reportatge que el mes passat, des de la U. R. S. S. on es trobava, ens anuncià. Les seves impressions, per tant, són recents, interès que s'afegeix al de llur remarcable imparcialitat, i a la qualitat d'inèdites de les fotografies amb què ha volgut acompanyar-lo.

Aquest primer contacte que explica el reportatge d'avui, és el de l'europeu que es troba amb un país del tot diferent dels altres que coneix. La novetat és tan sorprenent, que no pot menys que lliurar-s'hi de ple, deixant per als articles successius un major aprofundiment de les matèries tractades.

«Petits parcs amorosits per la presència dels infants»

PRIMER CONTACTE

«Benvinguts siguin els treballadors de tot arreu!» Sota aquesta llegenda suportada per un arc de fusta que atravessa el tren en la mateixa ratlla de la frontera, hom entra en la U. R. S. S.

L'estació de Nyegoriéloia és agradable i sense gaires pretensions. En la sala on és feta la revisió de la duana — una sala gran, espaiosa, decorada amb un mapa immens de la U. R. S. S. i dues grans pintures murals, amb motius de treball agrícola i industrial —, les parets criden en tres o quatre idiomes: «Treballadors de tot arreu, uniu-vos!» El que em féu major impressió fou el mapa. Tota la Unió, una sisena part de la terra és un taca roja grandiosa que sembla que estigui penjada en el mur com la pell d'un monstre o un trofeu heroic. Europa, tot Europa, allò que sabem tan divers i tan complex, amb tants pobles i tanta història, està pintat a l'angle NO. de tal manera que, a cada moment, sembla que hagi de relliscar i caure fora. Més còmodament installats hi ha la Pèrsia, l'Afganistan, la Xina; pobles per a nosaltres exòtics que a la Unió són, naturalment, considerats com a veïns.

En la cantina un gran rètol roig proclama: «Abaix la mentida dels capitalistes i dels socialfeixistes sobre el dumping i el treball forçat de la Unió Soviètica!» Aquest rètol és el primer d'una sèrie sense fi que us acompanya i no us deixa mentre esteu a la Unió. N'hi ha de grans, de petits, amb sentències de Lenin, de Marx, de Stalin, amb imprecacions comunistes que semblen jaculatòries, amb protestes contra el capitalisme, amb «xifres control» i allusions estadístiques. La tela és roja, com la bandera de la unió, i les lletres blanques, com la falç i el martell simbòlics. Si a Nyegoriéloia són en rus, a Xarkov són en ucranià, i al sud en armeni, georgià, àrab, turc, hebreu, i tres o quatre llengües més. Són els portaveus més autoritzats d'una propaganda formidable, com potser la història no n'ha coneguda d'altra. No us permeten oblidar ni un sol moment que a la Unió hi ha una sola voluntat implacable que mana i us vigila i us sotja. Us donen, en poques paraules, les solucions oficials a tota mena de problemes.

El públic és el corrent en una estació de frontera. Els soldats de la Unió trafiquegen una mica pertot arreu, la passa feixuga sota el capot llarg fins els peus, i la testa coberta amb un passa-muntanyes de llana acabat en una punta mig de mugró, mig de casc de parada. Els duaners ho registren tot, amb calma i severa minuciositat. Hi ha una colla d'estrangers, amb una feble majoria d'americans, que volen entrar a la Unió. Alguns són simplement turistes, altres tècnics. Hi ha una petita colla de gent humil, treballadors (els benvinguts!) que van a cercar treball en aquest país, on diuen que n'hi ha per a tothom.

El tren que us espera torna a tenir les proporcions que, a Espanya, ens són familiars. Els vagons són grans, patriarcals. Hi ha dues classes: dura i tova, i ambdues permeten el viatger d'ajeure's quan vol dormir. La classe tova està constituïda per vagons-llits d'avantguerra amb departaments per a dos i per a quatre persones. La classe dura està constituïda per vulgars vagons de tercera, en els quals una disposició especial de diverses comportes de fusta permet formar tres pisos de jaços. Hi ha dos vagons que porten el rètol següent: «Nyegoriéloia-Moscú-Omsc-Novosibircs-Ircutsc-Vladivostoc...»

MOSCÚ

Moscú és ben bé la capital de la Unió. Malgrat les amples autonomies locals que han estat reconegudes, Moscú queda la capital, amb l'enorme maquinària administrativa central i una gran quantitat d'oficines dels trusts industrials i comercials. A més a més, Moscú és una mena de Meca del comunisme. Allí es forja la doctrina i allí, ten en carrers amablement sinuosos, d'amplada irregular, que augmenten concèntricament la gran corba que fa el riu als peus del Kremll. La trama sorgeix quan aquestes rondes són creuades pels carrers que prolonguen els ponts del riu i s'estenen en forma radial.

El trànsit rodat és relativament escàs i està constituït principalment pels combois de tramvies, de tres i quatre vagons, que van sempre més plens que si portessin a un camp de futbol un dia d'un gran partit. Camions, un nombre reduït d'automòbils, generalment assignats a alguna de les grans empreses estatals, i diversos cotxes sempre descoberts, de punt, amb cotxers pintorescos.

«La insuficiència dels transports públics urbans»

Molta gent a peu. Un formigueig incessant, monòton, adalerat. Cada dia hi ha una cinquena part de la població que fa festa (és un fet conegut que allí el diumenge està absolutament suprimit) i l'aprofiten per fer compres i tota mena de comandes. Caminen amb aquesta mena de fatalitat eslava, de què tant s'ha parlat, amb la idea fixa d'arribar on van, sense distreure's ni torbar-se.

Res d'aquell nerviosisme o d'aquella vivacitat dels nostres públics. Homes i dones, barrejats, indiferenciats, parlant a penes. Van vestits de colors foscos, amb gran varietat, amb un cert confort (fóra difícil de provar que algú pateix fred), però gairebé sense cap indici de diferenciació social. Són treballadors que van per les seves. Fa tristesa? Jo crec que no. Aquella gent d'ulls clars i faccions una mica esborrades somriuen amb facilitat. Observant-los bé semblen ben nodrits, i si no tenen luxe, deu mil petits indicis revelen que tampoc renuncien a tenir-lo, que esperen que l'assoliran. Esperança i tensió, més que tristesa, hi ha en el fons de llur comportament.

El barri dels negocis i el dels ministeris que en tota capital estan separats, aquí estan simbòlicament confosos. Els grans trusts, els grans bancs i llurs oficines i filials no són més que ramificacions més o menys directes de l'activitat burocràtica dels Comissariats del poble, i, per tant, com més arredossats hi estan, millor. A Moscú, diríem, hi sorgeix un nou tipus de *city*. La Ilinca, la Miasniscaia, el Kusnyetzqui Most, la plaça Lubianscaia dominada pel puixant edifici de la OGPU, la Pusxetsxa ulitsa (carrer, en rus, és del gènere femení) i alguns carrers més, situats al N. del Kremll, no contenen més que oficines, escriptoris, papers, xifres, registradors, telèfons... Es un rusc formidable des d'on es governa i es regeix la vida i l'economia d'un poble de 160 milions d'habitants. Cap al tard, a l'hora de sortida del treball, quan tots els automòbils oficials es concentren per aquells voltants i els tramvies i autòmnibus hi intensifiquen el servei, sempre insuficient, el barri presenta un cop de vista excellent de gran ciutat, animada i bulliciosa. Hom veu mecanògrafes que, a despit de l'austeritat del règim, ja comencen a ésser coquetes, i la iluminació pública, realment molt bona, treu reflexos fosforescents a la neu, fina, que volvoreja inlassable.

Més enllà, la ciutat s'estén en una espessa xarxa de carrers inexpressius. Les cases presenten llurs façanes com a víctimes d'aquella incúria general, tan palesa a tot arreu on manca l'ull vigilant d'un propietari. Totes elles abriguen una població superior a llur capacitat. Moscú està enormement sobrehabitat i ja fan prou si a cada ciutadà li assignen el nombre de metres quadrats que li pertoquen. Si la casa reuneix un mínimum de condicions d'habitabilitat, ja n'hi ha prou, i el municipi o les cooperatives propietàries, més que fer despeses en millores ornamentals, s'apliquen a bastir a correcuita i amb materials barats nous blocs d'edificis modernistes, on encabeixen la població sempre creixent.

Ací i allà, escampats per Moscú, hi ha una colla de petits parcs on la tensió general de la vida de gran ciutat és amorosida per la presència dels infants. Els petits bolxevistes són iguals a llurs companys de tot arreu. Juguen amb la neu, s'arrosseguen amb petits trineus i patinen amb esquís rudimentaris, sota la cura vigilant d'aquella cinquena part de les mares de Moscú que, en el dia corresponent, pot dedicar-s'hi.

Tot plegat fa una impressió exterior més aviat favorable, si es compara amb els barris obrers de qualsevol ciutat. A la meva manera de veure, aquest és l'únic terme de comparació que admet una ciutat de la U. R. S. S. Entestar-se a comparar-les amb la *totalitat* de qualsevol altra ciutat no em sembla gaire just. Es lliurar-se a una crítica fàcil, però probablement contraproduent. Prou que n'hi ha de coses a la U. R. S. S. que es poden criticar sense acudir a comparacions desproporcionades, i espero que tindré ocasió de tornar sobre aquest tema. El que, per exemple, em sembla totalment negatiu i fins inhumà és la insuficiència dels transports públics urbans. Que hom dediqui grans sumes a la propaganda i que al mateix temps els ciutadans hagin d'anar sempre d'un cantó a l'altre bàrbarament premsats, quan no penjant com raïms a l'exterior de les plataformes, mentre el termòmetre marca 15 graus sota zero, és quelcom difícil de justificar.

LA PLAÇA ROJA

Es el pinyol de Moscú, el punt on Moscú és més capital. De fet una de les places més boniques del món. Jo, a Europa, només la voldria comparar (contraposar!) a la plaça de la Concòrdia. Si Rússia encara és Europa, aquestes places són els antípodes de la nostra civilització.

Es gran, grandiosa. Té potser més de 800 metres de llargada, tota ella resseguida pel fistó de les muralles del Kremll, que en un angle són interrompudes per la meravellosa torre del rellotge. Destacant sobre la paret roja coronada pels marlets mig partits en el graciós estil medieval italià, l'auster sepulcre de Lenin, de marbre roig i negre, es dreça amb les línies més severes de la nova arquitectura. La seva simplicitat no desdiu gens de la tònica general de la plaça. A cada cantó del mausoleu i al peu de les muralles s'estenen unes simples escalinates de pedra.

Davant per davant del Kremll hi ha uns grans magatzems comercials. En els dos cantons restants de l'immens rectangle, el Museu Històric Nacional, casalot vermell en estil pseudo-rus, s'enfronta a la bellíssima catedral de Sant Basili.

En la gran esplanada s'hi han desenrotllat cruels batalles amb els tàrtars i execucions en massa dels revolucionaris. Per ací han passat les pomposes comitives del tsar i les cavalcades commemoratives dels patriarques, el diumenge de Rams. Hi ha hagut fires, exposicions i mercats que eren els més famosos de tot Rússia. La revolució del 17 hi ha tingut sagnants episodis i avui dia és el lloc de les formidables manifestacions del 1.er de maig i del 7 de novembre.

Quan fa efecte la plaça Roja és al vespre, quan els potents reflectors la inunden tota d'un devassall de llum que la neu fa més difusa, i per sobre els edificis oficials del Kremll, submergits, rera les muralles roges, en una misteriosa penombra, oneja la bandera roja tan hàbilment iluminada que sembla una flama. Aleshores, la catedral de Sant Basili, record perenne d'altres temps, símbol d'unes altres idees, es recull tota i s'aclofa, i el seu isolament, en front del mausoleu de Lenin arrecerat per les muralles, és un gest suprem d'orgullosa inhibició. I les seves torretes febles, coronades de creus que tenen quelcom de màstil, s'endinsen cel amunt, irreductibles.

J. TERRASSA

L'APERITIU

Els catòlics. — He llegit a *La Veu de Catalunya* un manifest dedicat als catòlics del país. Primer de tot tinc de confessar que la *La Veu*, o més ben dit, la literatura política que surt a *La Veu*, em fa l'efecte d'una entrada còmica a la pista d'un circ, però completament desgraciada. Jo no sé ben bé què volen aquests senyors, amb tants escarafalls i tans bramuls, amb tant estirar-se els pèls de la barba i tant estripar-se les vestidures entre els marramaus més autèntics i més dignes del Jeremies més fals i més tronat que va menjant caramels i tirant pa a les oques dins d'una Messopotàmia infeliç. Els senyors de *La Veu* davant de la naixent República semblen la guineu que no les pot haver, o aquells vells famosos que volien corrompre la casta Susanna i quan la casta Susanna els va fer pam i pipa i se'n va anar darrera d'un noi ben pentinat que ballava el tango, els tres vells es dedicaven a anar per les taules dels cafès afirmant a peu i a cavall que la casta Susanna era un rave.

O potser els senyors de *La Veu* no són res de tot això i senten una mena de republicofòbia de les més peculiars i de les més pintoresques, i es pensen que amb el règim que fruïm els sortirà un rovelló al nas, i no hi haurà manera que puguin dormir tranquils sense resar tres parenostres a una oleografia que representa la difunta ex-reina donya Cristina tenint als braços a don Alfons vestit de bolquers i amb un *babero* tot guarnit de puntes brodades expressament per la senyora d'En Rius i Taulet.

Nosaltres ens pensàvem que els senyors de *La Veu* eren unes persones si fa no fa com nosaltres que ens resignem a les contingències del temps i procurem modificar la forma dels pantalons i la forma de les idees segons el joc que es dóna i segons les tombarelles de la moda, però resulta tot el contrari: resulta que aquests grans periodistes i aquests grans polítics, encara que mengin i es belluguin com tothom, viuen dintre aquelles vitrines en les quals s'acostumen a guardar escenes històriques fetes amb figures de cera i que serveixen perquè les dides a la tarda dels diumenges es facin una certa cultura. I el més curiós és que el meu gran amic Josep Pla, que viu al cafè i comprèn tota la gràcia dels ulls d'un gos i dels ulls d'una xicota, no sé què rediable se li ha perdut en les pàgines tenebroses de *La Veu* i es dedica a tocar el sac dels gemecs més derrotista i més ple de pells de conill de la casa.

I ara anem pel manifest dels catòlics i deixem estar als senyors de *La Veu*, que per altra banda em són molt simpàtics i no tinc cap intenció de molestar-los.

Els catòlics han fet un manifest brillant i patètic. No em puc estar de la temptació de transcriure'n unes ratlles; aquí les teniu: «Les dones que, sublimades per la maternitat, han sentit emocionades les palpitacions primeres d'una nova vida, ànima de llur ànima i sang de llur sang, han vist amb horror com una mà sectària es posa sobre aquests infants que són tota llur tendresa, tota la ilusió, tota la santa amor de mare, per treure'n el nom de Déu, i allunyar-los d'aquelles lleis fonamentals, avui oficialment derogades, que serviren sempre per a recordar i assenyalar a llurs pares el camí del deure.»

Aquesta pèssima i grotesca literatura em fa l'efecte que deu ésser robada d'alguna comèdia d'En Teodoro Baró o d'alguns *Pastorets* escrits per un vicari carregat de romansos. A més a més de no saber què redimoni deuen voler dir aquestes paraules de la mà sectària i de les palpitacions primeres, en el manifest dels catòlics sembla que materialment s'ensorri el món, i que allò de les panteres que es menjaven els cristians és pa sucat amb oli si es compara amb les brutalitats que la demagògia es proposa fer contra els *padres* i contra les criatures abans de nèixer i després de nades.

I això, senyors meus, és una cosa que a més a més de fer riure, fa un cert fàstic. Què volen aquests senyors? Es que positivament parlen de bona fe, o és que es pensen que la gent beu a galet? Ja s'han adonat els senyors catòlics firmants del manifest que si d'ençà que hi ha República es van cremar unes quantes esglésies i convents, aquests mateixos establiments varen ésser cremats sota la monarquia més catòlica del món, i que les causes de la crema recent són en gran part la ficada de peus a la galleda de l'arquebisbe de Toledo i altres atzagaiades de notabilíssims reverends? No s'han adonat que en aquest país no passa res i que aquí a Barcelona no s'ha privat ningú d'anar a missa ni de fer el que li doni la gana, que ningú ha deixat de respectar la religió, i que els únics que fan positivament el ximple són aquests manifestants que van per la Rambla cridant «Mori la República», «Viva Cristo Rey»? No s'han adonat aquests senyors que un desgraciat que va assistir a uns funerals provocatius, i que sens dubte duia al cos totes aquestes idees patètiques del manifest, fou el que va assassinar de la manera més vil un ciutadà honrat i decentísim?s Què volen aquests senyors catòlics? No ho saben que a Barcelona tenim el governador més catòlic i més honorable que ha existit mai, una persona digna de debò, i no aquella colla d'imbècils que ens enviaven els ministres de la monarquia, i que anaven a la processó de Corpus amb un tortell penjat al coll, cosa que no els privava de cobrar del joc i de la prostitució i de posar en pràctica la llei de fugues?

Què els passa als senyors catòlics? Aquest manifest és, en síntesi, una vergonyant manifestació del monarquisme més tronat i més cascarràbies, i de l'anticatalanisme més disfressat. Jo no comprenc com el meu amic Ferran Valls i Taberner, que és una persona intelligent i com cal, no s'ha donat vergonya de posar la seva signatura sota d'un document tan neula i tan grotesc.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

A L' OCCIDENT

Esperant Hitler?

L'ambient polític està tan carregat a Alemanya que hom es demana si, realment, l'envestida de Hitler es contindrà esperant el fracàs, que els nacionalsocialistes donen per descomptat, de la pròxima Conferència del Desarmament. Tot traspua, a Berlín, una expectativa angoixosa, un sòrdid desig que passi quelcom, per gros que sigui, que trenqui la monotonia de l'agreujament implacable del malestar present.

La crisi es nota a tot arreu: en les oficines, en el carrer, al teatre. El Kurfürstendamm, que fa tres o quatre anys estava cada vespre ple d'una joiosa multitud infatigable, àvida dels plaers i dels divertiments, que a penes podien procurar-li els nombrosos locals que s'hi succeïen amb llurs reclams bigarrats i cridaners, sembla avui dia un desert. Els *commissionaires* es floreixen a l'entrada dels cabarets, i els pocs noctàmbuls que hi transiten són assaltats per tots els procediments de la mendicitat. Unicament el dissabte l'animació es revifa i al voltant de l'església commemorativa, la Gedächtniskirche, el públic s'acumula per entrar en els espectacles. Però no ho fa pas amb l'estat d'ànim d'abans, que es volia divertir per tornar al treball (un treball realment productiu) amb més ardor. Avui dia el berlinès cerca en l'espectacle d'oblit dels mals somnis quotidians, la pausa que suspèn per uns instants la tensió en què viu.

El cas de Hitler, el seu èxit, només és possible o bé entre gents que estan pròximes a la desesperació, o bé entre gents absolutament mancades de seny polític. Es evident que alguns alemanys consideren el nacionalsocialisme com un mal necessari, com una última prova per a escapar-se dels fracassos ja massa freqüents que, entre ells, estan sofrint les pràctiques democràtiques. De Hitler només en volen el govern fort, l'actuació decidida i sense vacillacions, la direcció unificada dels afers, la coordinació dictatorial dels diversos interessos econòmics. Troben que el desgavell interior de llur país és degut, tant o més que a les circumstàncies exteriors, a la lluita aferrissada i antipatriòtica d'una colla d'interessos privats que s'escuden en les llibertats que els reconeix una democràcia bonatxassa.

Un altre sector de l'opinió, en canvi, és partidari, a Alemanya, de la dictadura hitleriana, purament a causa de llur miòpia política. Són aquella gent que es deixa seduir per les prodigalitats verbals i les promeses paradisíaques. Si Hitler, pròpiament, es presenta sense programa i sense una actuació antefior que l'acrediti, a ells els és igual o gairebé els sembla un motiu d'alegria i una garantia de revolució autènticament olla. En tenen prou amb quatre afirmacions contundents d'odi a França i als jueus; amb la promesa, certament molt vaga, que es farà política mascle i racialment germànica; i amb el rumor, hàbilment escampat, però mai concretament confirmat, que tornaran a tenir Emperador.

Davant d'aquest estat de coses el recent decret-llei de Brüning representa probablement una transacció amb el que preconitzen els que segueixen o seguirien Hitler, per desesperació. Reconeix que al Reich li cal un govern fort i una intervenció quirúrgica sense gaires contemplacions. Sense gaires contemplacions, ben entès, però no sense cap contemplació. Brüning, que malgrat tot és de la fusta dels polítics fins i conseqüents, acompanya de tota mena d'explicacions allò que Hitler hauria fet amb un gest arbitrariament imperiós. Tracta de justificar-ho amb raonaments que escampen la premsa i el micròfon. I el títol mateix del decret-llei: *Notverordnung*, ordenació en cas de necessitat, ja és com una disculpa.

Hitler revistant els seus (Brunswick, octubre darrer)

Gairebé al mateix temps que publicava el decret-llei, Brüning ha amenaçat Hitler amb l'expulsió d'Alemanya si continua practicant la seva agitació política. Tot plegat — crisi econòmica, conflictes socials, odis polítics, decret-llei, amenaça d'expulsió del cap d'un dels sectors més poderosos de l'opinió — contribueix de tal manera a aguditzar les circumstàncies, que les probabilitats d'èxit de qui usi descaradament la violència, esdevenen cada cop més nombroses. Què farà Hitler?, es demanen les gents; i de la resposta en veuen dependre, alguns, l'amenaça imminent d'una guerra que encara no veuen prou clar si seria interior (contra comunistes i jueus) o exterior (contra Polònia i França). També podria ésser, com ha passat a Itàlia, que la sang no arribés al riu. Però l'angoixa existeix i té una bona part en la culpa del malestar.

L'Alemanya actual, trobarà a temps l'home que representi una amistat sincera amb França, base potser única de la seva reconstrucció interior i de la pau europea?

W.

Mirant a fora

L'auto de l'Estat

El príncep Nicolau de Romania, germà petit del rei Carol, s'ha casat morganàticament amb una noia que es diu Lucia Dolette Dimitresen. Aquesta feta li ha valgut ésser rellevat dels càrrecs oficials que ocupava.

El príncep Nicolau sempre s'ha preocupat ben poc dels afers del país, al contrari del seu germà, que, baliga-balaga i tot, no ha deixat mai de maniobrar.

L'únic que ha sollicitat l'atenció de Nicolau ha estat l'automobilisme.

—Quan el carro de l'Estat fa cent deu quilòmetres per hora—deia un polític romanès referint-se a les calaverades de Nicolau —, com voleu que hi hagi temps de reflexionar?

Banca romanesa

Fins fa pocs anys, la Banca Marmorosch, Blank i Cia. era la més sòlida de Romania. Després de la mort de Blank, un dels fundadors, aquest establiment es ficà en tot d'afers industrials i comercials de valors molt diferents, i succeí el que havia de succeir: que al primer pànic la Banca es veuria incapaç de reemborsar els seus clients.

El Govern romanès, obligat a intervenir, recomanà a la Banca que tanqués les finestretes, tot prometent-li públicament que la sostindria.

El Banc Nacional Romanès fou invitat a intervenir, i el seu director, Manoilescu, ex-ministre del Comerç i de la Indústria, exigí que li fossin lliurats els documents més secrets, condició amb la qual ajudaria la Mormorosch a sortir del mal pas.

El director del Banc Nacional Romanès féu fotografiar els documents, component-se així un «dossier» polític importantíssim... i deixà caure la Banca.

De moment, Manoilescu ha estat invitat a dimitir i substituït per un dels seus predecessors; però segueix en possessió d'un magnífic utillatge del qual pot fer l'ús que li convindrà.

Brüning i Hitler

Brüning s'ha decidit a sortir de la seva apatia i a pronunciar paraules amenaçadores contra Hitler i els seus acòlits.

Però es pot remarcar que ha deixat desenrotllar tranquillament l'ofensiva hitleriana durant els dies que han precedit la reunió del comitè consultiu previst pel pla Young.

De manera que els francesos presten a Brüning l'astúcia d'haver volgut fer veure a tot el món, i especialment a França, el que succeiria si no fossin atorgades a Alemanya les concessions que reclama: s'afavoriria el moviment nacionalsocialista.

Hitler ha pogut trametre un ambaixador a Anglaterra i anunciar ben alt el que faria tan bon punt s'hagués apoderat del poder.

Brüning ha fet el desentès, i fins que aquesta propaganda ha fet el seu efecte, no s'ha decidit a pronunciar el seu enèrgic discurs radiofònic i pendre altres mides.

Hom no pot estar-se de recordar que a França va passar alguna cosa semblant, i ara ha estat duta als escenaris dels teatres. Hi havia un home que anunciava la seva pròxima arribada al poder i publicava el programa que aplicaria després d'haver expulsat els governants. Aquest home era el general Boulanger.

Però el ministeri Tirard-Constans emeté contra ell una ordre de detenció i obrí un procés per atemptat contra la seguretat de l'Estat. Boulanger fugí a l'estranger i el boulangisme morí.

Però a Alemanya no sembla pas que hi hagi ningú disposat a fer una cosa semblant amb Hitler.

Les idees en marxa

Dos cents setanta anys enrera, Molière feia dir a un personatge de L'Ecole des Femmes:

—No està gens bé, i per moltes causes, que una dona estudii i sàpiga tantes coses.

Fa pocs dies, el mariscal Lyautey, deia, en el seu discurs de clausura de l'Exposició Colonial:

—Encara no ha entrat del tot en els nostres costums—i ens n'hem de felicitar—que les dones parlin en públic.

—A aquest pas—es pregunten les feministes—, quan els senadors ens atorgaran el dret a votar?—i les comparacions amb la Constitució espanyola ragen soles.

L'Amèrica seca

Destrucció, pels agents de la prohibició, d'una caixa de whisky de contraban.

(*Gringoire*, París)

A L' ORIENT

La Gran Muralla de Xina

Les vicissituds del conflicte de Manxúria han posat d'actualitat, per la repetició de fets que és la Història, la Gran Muralla de Xina.

Avui, encara, després de vint-i-tres segles, l'obra de Txi Huang Ti potser tindrà una aplicació semblant a aquella a la qual va destinar-la el constructor.

Els japonesos han hagut de baixar el cap, almenys momentàniament, davant del clam universal contra les guerres, que és un ressò viu dels dolors endurats ja fa tretze anys i davant de les decisions de la Lliga de les Nacions, que té bons arguments en els perills d'una guerra, sempre de difícil localització.

Així, ha estat detinguda la cavalcada que, des de Mukden, baixava Manxúria avall, amb objectius no gaire explícits. Sembla, però, que el somni japonès tenia proporcions molt vastes, perquè aspirava a operar una conjunció del seu exèrcit de Manxúria amb els destacaments — reforçats tot el possible — de la concessió japonesa de Tien-Tsin.

Si mai es realitza aquest somni, els japonesos tindran un bon camp d'expansió per a llur superabundància de naixements i totes les terres limítrofes al mar de Gelbes esdevindran colònies japoneses, constituint etapes de l'expansió de l'Imperi del Sol Ixent, com ho han estat Corea i Manxúria.

No podent plantar cara a l'opinió pacifista mundial i a la Lliga de les Nacions, l'exèrcit japonès, de vegades per pròpia veu i sense dissimular, de vegades per òrgan del Govern de Mukden, que és criatura seva, crida contra els bandolers que operen a les regions desitjades i demana poder atacar-los per a netejar tot el país de guerrers que no estiguin a les seves ordres.

Durant les negociacions, s'han anat precisant les exigències japoneses, les quals sembla que consisteixen que el general Ma Txang Txan desaparegut de Txin Txeu amb el seu exèrcit i organismes governamentals, que sigui establerta una zona neutral fins a la Gran Muralla i que l'exèrcit xinès es retiri al sud de l'esmentat mur.

Si la zona neutral entre els exèrcits de Xina i del Japó arribés a la Gran Muralla, aquesta obra formidable tornaria a servir de cortina de les tropes xineses, les quals es trobarien exactament igual que durant les invasions dels mongols, encara que la Gran Muralla ja no els serviria quan els japonesos es decidissin a avançar cap a les terres fecundes i els rius navegables que constitueixen el rovell de l'ou de la Xina.

A principis del segle III abans de Jesucrist, l'Imperi xinès havia degenerat de tal manera que era una víctima de les tribus invasores que s'havien aprofitat de la feblesa del Govern central de Xina per a fer incursions i àdhuc per a establir-se en terres de bons conreus.

Llavors es combinaren dos Estats feudataris, els T'sin i els Txin, i foragitaren els invasors. Vingueren, naturalment, les guerres civils entre els vencedors, i s'imposaren els Txin.

Un d'ells, Txeng, pujà al tron l'any 246 abans de Jesucrist i prengué el nom de Txi Huang Ti — el Primer Senyor August — per a donar a entendre que amb ell començaven les dinasties xineses i que es desentenia de tots els seus antecessors. Així mateix decretà que els seus successors es dirien Segon, Tercer, etc., fins a la deu millèsima generació.

Huang Ti era el tipus del dictador: pagat de si mateix, opressor dels súbdits, envejós dels savis i freturós de treballs fora de mida.

Veient que per als xinesos la saviesa era una religió i que els homes de ciència eren estimats, volgué ferir a tothom i manà que fossin cremats els llibres i plaquetes de bambú escrites, àdhuc els que contenien les obres de Confuci, no perdonant sinó els que tractaven de nigromància, agricultura i medicina.

En canvi, construí a la capital un palau amb un saló capaç de contenir 10,000 persones assegudes, amb grans jardins en els quals eren escampats els palaus de les mullers imperials, de forma que semblessin el mapa del cel estellat.

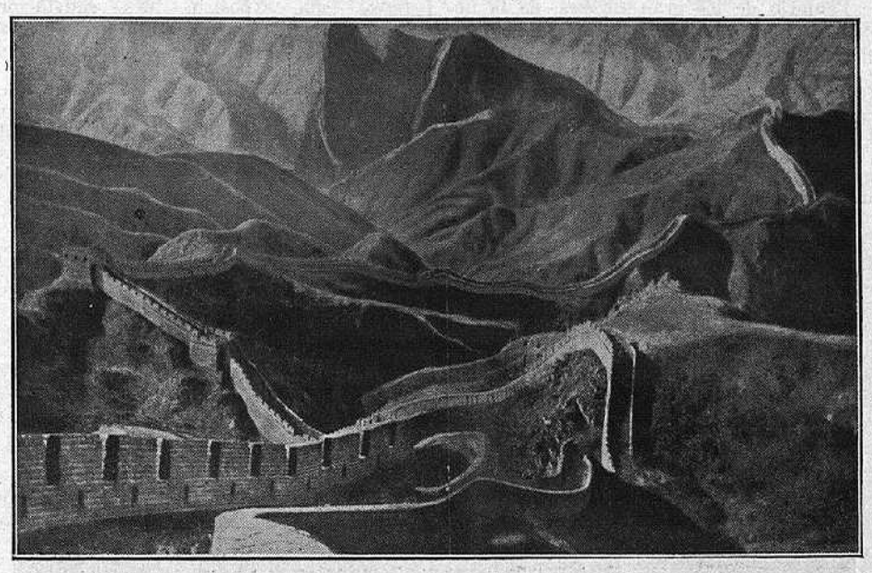
Per lla l'any 214 ordenà la construcció de la Gran Muralla a fi d'impedir les incursions dels tàrtars i dels huns.

Huang Ti no és un emperador popular a Xina, com sembla que hauria d'ésser qui la dotà d'una obra cèlebre a tot el món. Al contrari, és designat sovint amb expressió que recorda la crema dels llibres. A més, la construcció de la Gran Muralla fou causa d'injustícies i despeses extraordinàries. Els savis i els jutges que es manifestaven contra la tirania de l'emperador, eren barrejats entre els obrers de la Gran Muralla a fi que el treball excessiu els ocasionés la mort.

Sembla que, anterior a la Muralla, hi havia a diferents llocs estratègics castellets per a les guarnicions que defensaven els passos i congostos i que Huang Ti manà que les fortaleses fossin unides per la Muralla, seguint les crestes de les muntanyes, les gorges de les valls i les planures sorralenques.

La Gran Muralla no és una línia recta, sinó que sovint es bifurca i àdhuc forma quadrilàters i sistemes de defensa que tal vegada fan doble la llargada que tindria si fos una paret de direcció única.

Comença tocant al mar de Gelbes, o golf de Txili, que és una prolongació mediterrània de la Mar Groga, esmorrada en un promontori proper a la ciutat de Tzan Hai Kwan; tira en una sola direcció cap a ponent, fins a l'indret de Pequín. Allí, prop de les tombes dels emperadors de la dinastia Ming, la Muralla es bifurca. Un braç es dirigeix cap al Nord, fins a trobar la ciutat de Tusinkau, i després segueix cap a ponent, cobrint el pas de Nankau amb un sistema de torres i defenses que barren el camí obligat per anar cap a Pequín des de Mongòlia i Sibèria. Gengis Kan llançà els seus exèrcits contra aquestes fortificacions, però hagué d'entornar-se'n, buscant pel cantó de la dreta un punt més feble que forçà, estenent per la Xina les seves multituds famolenques i despietades.

Un tros de la Gran Muralla de Xina

L'altre braç descendeix per l'oest de Pequín cap a Ilsiling i després de fer una bossa, deixa caure una cortina de centenars de quilòmetres que marxa perpendicularment, cap a migdia.

Més enllà de Ningwufu, es troba amb el braç superior i la Muralla segueix unificada fent unes grans giragonses.

Després de Txungwei es complica en una sèrie de llaços colossals per a guarnir bé la depressió meridional del Desert de Gobi.

Més enllà segueix cap a Sukau i es va perdent cap a l'est del desert susdit, prop de les muntanyes del Tibet.

Si dividíssim la Gran Muralla en tres trossos, correspondria al primer la part de més importància, perquè abriga diverses grans ciutats, entre elles Pequín. També és la millor conservada, puix en llenques de molts quilòmetres no ha sofert destruccions ni desgastos.

Aquest tros és el que els japonesos volen que serveixi de límit inferior a la zona neutralitzada de Txin Txeu, allunyant els exèrcits xinesos de les comarques de Manxúria que allí es van apropant.

El tercer tros és el menys important per tots conceptes. La construcció era més baixa i estreta, fins a restar reduïda a torreons isolats. Avui, per aquest cantó, les ruïnes es redueixen a munts de pedres i en algun lloc només resten els fonaments dels torreons.

De punta a punta, des del Mar de Gelbes fins al desert de Gobi, la Gran Muralla té uns 3,000 quilòmetres de llargada. L'alçada varia entre sis i deu metres, i l'amplada té uns nou metres a la base i sis a la plataforma per la qual poden circular dos carros.

La paret del cantó de dintre és rematada amb un empit i la de fora amb marlets. El vall era replenat amb pedres i terra amaçonades. També hi eren enterrats els moltíssims obrers i forçats que moriren durant la construcció, ço que ha fet qualificar la Muralla de *cementiri, el més llarg del món*.

Huang Ti no veié acabat el mur, la construcció del qual finí l'emperador Liu Pang, el fundador de la dinastia Han.

Segles després els emperadors de la dinastia Ming (1368-1644) adobaren el mur, i en alguns llocs el referen emprant el maó.

Escampats al llarg mur, hi foren afegits 25,000 torreons d'alçada diversa per allotjar tropes i reforçar els punts importants, i 15,000 llocs de guaita. Avui encara resten 20,000 dels primers i 10,000 dels segons.

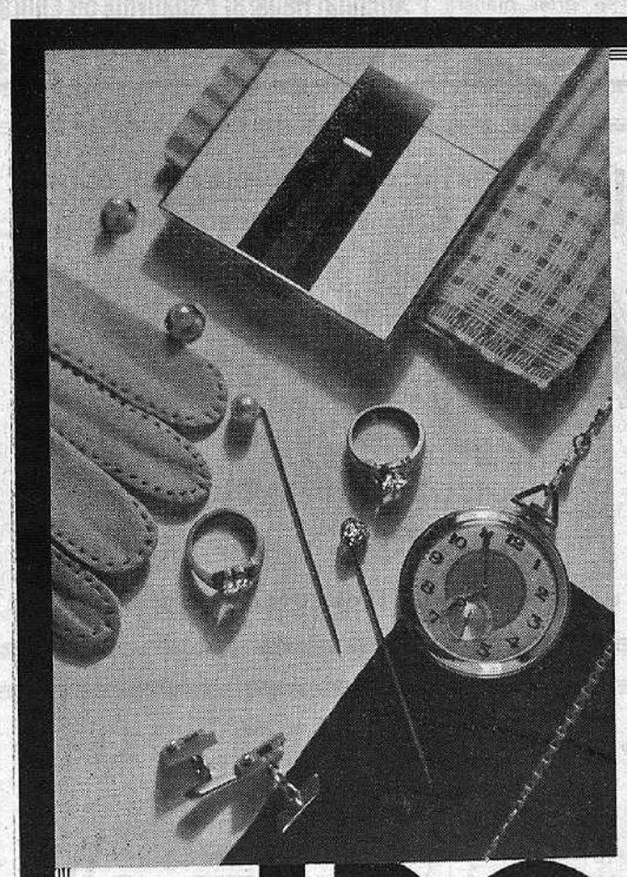
Les portes eren molt escasses i damunt d'elles el torreó era més sòlid i més gran, quan no era doble, formant un pati de defensa.

Tot aquest gran sistema de fortificació serví fins el segle XIII, en què Gengis Kan va poder forçar-lo. Després, l'any 1644, els manxús també el passaren. Més tard, la perfecció dels armaments moderns, si no el fa inútil, li lleva tota la primitiva eficàcia.

Avui, per una ironia de la sort, cas que els japonesos aconseguissin fer replegar els xinesos al sud de la Muralla, aquesta tindria un ús invers a la destinació, car, tard o d'hora, els japonesos la utilitzarien per a vigilar i tenir a ratlla els xinesos, els quals amb llur armament inferior no podrien forçar-la.

Llavors es compliria el vell adagi xinès: «No tingueu por del tigre del Sud, però temeu el gall del Nord.»

MIQUEL CAPDEVILA

Creacions que són el complement de l'elegància masculina.

JOIER

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE DE BACARDÍ, 2

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

EL CINEMA

AQUESTA SETMANA

LES ESTRENES

Trader Horn és un film que participa de l'emoció de les gran caceres, de la novella d'aventures, de l'exotisme i del pur documental. Una propaganda fabulosa ha presentat el film com una *atracció sensacional* i els plens a vessar que el Tívoli registra cada dia demostren clarament que el film no defrauda el públic.

El film, com a pur documental, té l'avantatge damunt d'altres cintes similars que havíem vist anteriorment, rodades tampretensions, cenyint l'assumpte, han pogut fer-se una exposició més satisfactòria. *Trader Horn,* en canvi, produeix a estones una innegable sensació de dispersió i de desordre.

Ens han dit que els millors rotllos que Van Dyke rodà, foren avariats deplorablement pel clima de la regió. Aneu a saber el que hi ha de veritat en aquesta versió.

Ara, bé caldrà dir alguna cosa del diàleg. Es probable que siguin molts els que es

Harry Carey, Duncan Renaldo, Edwina Booth i Mutia en «Trader Horn»

bé en el continent negre, de la gran qualitat de la fotografia. De totes maneres, l'espectacle, si bé reté l'ull, deixa indiferent l'esperit. Res ací d'aquella intensa poesia que Van Dyke és capaç d'infondre al paisatge a la manera mestrívola que tant admirem en *Ombres blanques* i també en *El pagà de Tahití.*

No insistirem tampoc sobre el treball puramment cinematogràfic que apar ací un xic restringit. Naturalment que cal fer-se càrrec que Van Dyke no podia disposar, en plena selva, del magnífic equipament tècnic que l'assistí a Tahití quan rodà la seva valuosa evocació dels paradisos oceànics.

De totes maneres, bé caldria concidir que *Rango* i *Chang,* tot i no ésser films tan considerables, palesen en canvi més virtuts cinematogràfiques. La raó està en el fet que els autors d'aquests films, moderant llurs

preguntin perplexos com és possible que en un film que ha costat tantes despeses, que ens presenten com un *film miracle,* el diàleg, redactar el qual és una cosa infinitament més senzilla que no pas anar a l'Africa a caçar cocodrils, sigui tan descuidat en el film de què parlem.

Creiem que la clau de l'enigma està en una altra pregunta prèvia, ja que no podem compendre que el que tan evidentment salta a la vista passi desapercebut als supervisors de la M. G. M., als quals tenim en el millor concepte. Heus ací la pregunta a fer a tots els que s'estranyen davant d'aquesta greu anomalia, que ja hem constatat en altres films: Es que creieu que aquesta mala qualitat literària del diàleg perjudica l'èxit econòmic del film? Quan veiem la immensa satisfacció que experimenta el gros públic davant les dites que volen ésser enginyoses de Horn, les expressions tan puerils del jove que l'acompanya, quan constatem l'èxit — sis setmanes de projecció — de *La dona X,* arribem a la conclusió que no sols aquella manca de qualitat no perjudica, sinó que quasi ens convencem que és aquesta manca un dels puntals de l'èxit.

Val la pena de considerar aquesta qüestió, perquè ella aclareix l'estat i el destí del cinema capitalista. Si un film com *La dona X* dóna molt més rendiment que *Alleluia,* digueu-me francament si hem de sorpendre'ns de l'activitat dels Talberg, Fox, Lasky, etc.

I *Alleluia* i *Ombres blanques* no són possible sense l'existència de grans empreses carregades de milions, milions aconseguits gràcies a les atraccions per l'estil de *Trader Horn.*

L'interès del film és tanmateix evident. El reconeixem pel sol fet de dedicar-li l'article aquest que cada setmana destinem a les estrenes, però ens ha semblat més indicat, davant l'enorme èxit del film que demostra l'eficàcia d'una propaganda intelligent, senyalar les restriccions que una crítica objectiva deu oposar al chor quasi unànime dels elogis.

J. PALAU

Els intel·lectuals de Barcelona opinen sobre

EL AMOR QUE PROHIBIERON LOS DIOSES

Llegiu en un altre lloc d'aquest periòdic els seus judicis i admireu en

COLISEUM

aquest poema meravellós, obra pòstuma del precursor F. W. MURNAU

Es un film "PARAMOUNT"

PANORAMA

Decadència de Greta Garbo

Simultàniament a la *Revue du cinéma,* per la ploma d'André Maugé i a *L'Illustrazione italiana,* per la de Marco Rampero, la figura de Greta Garbo ha estat objecte de llargs anàlisis. El tema, però, no és massa falaguer per a la famosa actriu. Els títols són ben expressius. El de l'escriptor francès és: *La fin de Garbo?* El de l'italià: *Il crepuscolo di Greta Garbo.*

Aquesta simultània expressió de pessimisme podria presentar d'altres exemples. D'ençà de la implantació del sonor, Greta Garbo ha anat en decadència; no pas ella, ben entès; sinó el gust popular que li atorgava el seu aplaudiment. No hi fa res que Greta fes, d'*Anna Christie,* per exemple, la millor creació de la seva vida artística. La gent s'apressà a trobar falles a tot arreu. Els films — més aviat mediocres, val a dir-ho — que ha interpretat recentment, li han donat peu per a venjar-se. Venjar-se de què? Molt senzill. Greta havia estat una bella fantasma; una dona etèria, alada, gairebé inexistent. La gent fruïa veient-la irreal, mítica, llunyana i difícil. En el fons l'èxit de Greta Garbo va consistir des del primer moment en el fet que de totes les actrius de cinema era la menys precisa de línia; la que tenia més qualitat d'ombra.

«En realitat, diu Marco Ramperto, no fou mai bella. Avui que la fascinació cedeix l'anàlisi reprèn els seus drets. Tenia els peus llargs i genolls curts; espatlla enfonsada i dents irregulars; i les pigues, per bé que irradiant pel *sunlight* s'endevinaven. Però d'ella vivia la fantasma; i era de claror de lluna; era tota llum de mirada i línia de boca: tot allò que bastava per formar el bes. Vivia tota així blanca, en els seus besos roents: flama en la neu; com un efecte de Fusijama o de Mongibello. Per això el seu film més admirat és aquell dels besos més roents. Vull dir: *El dimoni i la carn.*»

Té raó l'escriptor italià. El que el públic no perdona, no perdonarà mai a Greta Garbo és l'haver deixat d'ésser ombra per a transformar-se en cosa tangible. Diuen que la veu de Greta Garbo decepcionà. Bé. Admetem que la veu de Greta no és un prodigi; la seva tonalitat greu és potser una mica desplaent. Però afanyem-nos a admetre també que qualsevol altra tonalitat de veu hauria estat igualment decepcionant. L'ombra s'havia posat a parlar. L'encís quedava trencat per sempre més. Això és que el públic no perdonarà mai més a Greta Garbo.

Repartiment de premis

Als Estats Units existeix una «Motion Pictures Academy of Arts and Sciences» que ha fet la seva distribució de premis.

Marie Dressler, en *Min and Bill,* ha estat consagrada com la millor actriu, i Lionel Barrymore, en *Free soul,* ha estat designat el millor actor.

Norman Taurog, el realitzador de *Skippy,* ha estat reconegut com el millor postor en escena. John Monk Saunders, que escriví *La patrulla de l'alba,* és considerat com el millor autor, des del punt de vista artístic. Howard Estabrook ha rebut el premi dels autors, pel *libretto* de *Cimarrón.* Floyd Crosby, al qual són degudes les fotografies de *Tabú,* ha rebut el premi de millor operador de l'any.

Un film de Perojo

Demà la Fox presenta al Fèmina, en una sessió especial de gala, el primer film americà de Benito del Perojo, *Mamà.*

Palestra patrocina aquesta presentació, a la qual han promès assistir la protagonista, Catalina Bárcena, i Martínez Sierra, el qual ha collaborat personalment amb el director Perojo en la tasca de transcriure a la pantalla la comèdia de la qual és autor.

L'autor de *La Bodega,* que havia treballat ja a Joinville, ens ofereix amb aquesta cinta el seu primer treball realitzat als *studios* de Hollywood.

ELS PROBLEMES ACTUALS

La qüestió dels dobles

La història de la cultura està plena d'exemples d'una influència recíproca entre la tècnica científica i l'activitat artística. La història, o, més ben dit, l'aparició del cinema sonor, n'és un cas exemplar. La revolució estètica que ha determinat la inclusió del so en la pellícula — revolució catastròfica segons uns, fructuosa segons altres — ha estat provocada per una sèrie de recerques científiques sobre el registre del

«Un ianqui a la cort del rei Artur»

so damunt del film i de la sincronització del disc gramofònic amb el pas de la pellícula. I és innegable que molts d'aquests enginyers del so, en llurs treballs, més que a una dèria d'expressió artística, obeïen a l'impuls d'un esperit de recerca estrictament científic.

Actualment, i a propòsit del *dubbing,* estem assistint a un procés invers, talment com si el cinema sonor tractés de pagar el deute contret envers l'activitat científica, propulsant ara el progrés d'aquesta, amb els problemes que ell planteja.

Definim per a millor claredat el que és el *dubbing,* el que pròpiament aquí anomenem *els dobles*: *El «dubbing» consisteix a assegurar amb unes mateixes imatges diverses versions parlades d'una sola pellícula. Sense modificar per res les imatges adaptar-hi paraules diferents.* Ja sabem com, avui per avui, això s'aconsegueix. I diem avui per avui, perquè demà potser serà d'una altra manera.

Aquest problema, que sembla pràcticament insoluble i del qual, no obstant, un film com *Un ianqui a la cort del rei Artur* ens ofereix actualment una solució tan satisfactòria, ha estimulat en gran manera una sèrie d'investigacions sobre la fisiologia de la veu i la lingüística comparada, que prometen aprofitar molt a aquestes disciplines científiques. Es el que dèiem quan alludíem a un progrés científic propulsat per l'afany de solucionar una qüestió que és netament d'expressió artística.

El cinema, que amb la paraula ha conquistat una nova eloqüència, conquista que ha pagat al preu de la seva universalitat perduda, tracta ara de retenir la paraula i retrobar aquella universalitat enginyant una sèrie de solucions entre les quals el *dubbing* no sembla pas la més desencertada.

Ja sabem que en temps del cinema mut, quan els personatges movien la boca, moltes vegades no parlaven de res del que es tractava en l'escena. Doncs bé, ara es tracta de cercar un sistema de moviments bucals als quals pugui adaptar-se una pluralitat de diàlegs en diferents llengües.

Ja preveiem que tot això sembli pueril i inciti a somriure. Un excés de trampa o d'artifici no va contra la sinceritat, que sembla l'ànima de tot moviment veritablement artístic?

Tanmateix no somriguem tan aviat. Tot art es basa, en el fons, en un artifici. Es una limitació el que dóna dret de vida a un art. Es una dificultat a vèncer el que a voltes vigoritza la seva vitalitat.

Atacar assumptes psicològics sense la paraula, és una dificultat invencible, deien ahir alguns teoritzants que no es prenien la molèstia de visitar els cinemes. I mentrestant el cinema vivia de la superació d'aquesta limitació, i ara noves limitacions cenyeixen el cinema i esperem amb paciència a veure què en sortirà.

Per avui només remarquem que la solució de doblar per una persona estrangera el diàleg original de l'actor, que ens féu somriure en *Desemparat,* que ens començà a interessar en *Vides truncades,* ens ha sorprès per la seva justesa en *Un ianqui a la cort del rei Artur.*

Vivim en un temps de progrés accelerat i l'esdevenidor ve a trobar-nos sempre revestit amb l'emoció de l'imprevist. Es que els més optimistes haurien pogut preveure el que ha passat amb el sonor?, que a l'any 31 podríem veure films tan arrodonits com *Le Million* i *Els carrers de la ciutat?*

Veurem doncs quin serà l'esdevenidor dels *dobles*! No dogmatitzem per temor d'ésser confosos més endavant per resultats tangibles que amb un buf enderroquin les nostres deduccions teòriques. Un vot de confiança doncs pels *dobles.*

J. P.

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

La meva opinió de "TABÚ"

En el meu concepte, el film TABÚ és un dels més interessants que mai s'han portat a la pantalla, principalment pels indrets on es desenrotlla l'acció, portant l'espectador a terres de paradís; la filmació és un encert acabat i encara que passin els anys sempre serà d'actualitat.

OLEGUER JUNYENT
Pintor

M'ha agradat molt. Perquè té les dues condicions que jo estimo més en les pellícules: claredat d'exposició i sobrietat de mitjans. I us fa viatjar per deliciosos països i simpatitzar amb exquisits personatges. Els últims metres són d'una emoció intensa i pregona, magnífica clau de volta de la bella arquitectura del film.

J. JUNCEDA
Dibuixant

TIVOLI Unic local que projectarà aquest film durant la present temporada

TRADER HORN

Metro Goldwyn Mayer

LA PEL·LÍCULA MIRACLE

Es reserven localitats amb tres dies d'anticipació.

"STUDIO CINAES"

(Kursaal) Presentarà el dissabte 19 de desembre de 1931 a les 22, en Sessió única

2 films de P. CHENAL

BATIR

i

ARCHITECTURE

Una producció "avant-guerre"

CORDA-FRATES

Un film de G. W. PABST

Kameradschagt

(LA TRAGEDIA DE LA MINA)

Producció Nero-Film Berlín

Localitats sense recàrrec al Kursaal tots els dies de 5 a 7